

מעצמו נהי שהיה מפני פחד ישראל לא שנא על זה לשון גירושין.

את חג המצות תשמר שבעת ימים תאכל מצות אשר צויתך למועד חדש האביב כי בחדש האביב יצאת ממצרים, כל פטר רחם לי וכל מקנך תזכר פטר שור ושה, ופטר חמור תפדה בשה ואם לא תפדה וערפתו כל בכור בניך תפדה ולא יראו פני ריקם, ששת ימים תעבד וביום השביעי תשבת בחריש ובקציר תשבת, וחג שבעת תעשה לך בכורי קציר חטים וחג האסיף תקופת השנה (פרק ל"ד פסוקים י"ח-כ"ב)

למה כתוב את חג המצות וכו' ואחר כך כתוב דיני בכור שור ופטר חמור ובכור אדם ולא יראו פני ריקם אחר כך כתוב ששת ימים חעבוד וביום השביעי תשבות בחריש ובקציר תשבות אחר כך כתוב וחג שבועות תעשה לך?

וביאר הסטיפלער שמה שהפסיק בין פסח לשבועות בדיני בכור הוא פשוט לפי שגם מצות בכור הוא מכח יציאת מצרים כמו חג הפסח כמו שכתוב בסוף פרשת בא וגם כתוב ברגל ראשון שהזכיר דהיינו בפסח דין ראייה שלא תהא ריקם אבל הא דהפסיק בין פסח לעצרת בקרא דששת ימים תעבוד וכו' צריך ביאור, ונראה על פי המבואר בפרק קמא דשביעית דקרא דבחריש ובקציר תשבות קאי אתוספות שביעית ותנן התם בפ"ב דבשדה האילן מותר בחרישה עד העצרת ובשדה הלבן עד הפסח ואם כן דיני תוספת שביעית ראוי להזכיר בין פסח לעצרת, גם למ"ד התם דקרא קאי להתיר קציר העומר בשבת שפיר ששייך להזכירו אחר דין חג הפסח כיון שהעומר קרב בט"ז בניסן, והא דהזהיר כאן על עיקר השבת עיון בפירוש הרמב"ן כאן

ויהי שם עם ה' ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא אכל ומים לא שתה ויכתב על הלחת את דברי הברית עשרת הדברים (פרק ל"ד פסוק כ"ח)
כתוב במדרש מנין ידע משה מתי יום ומתי לילה?
וביאר רבינו בחיי כשהיה הקב"ה מלמדו תורה שבכתב היה יודע שהוא יום וכשמלמדו תורה שבעל פה היה יודע שהוא זמן לילה.

העלון נתרם

להצלחת התורם ובני ביתו בכל מעשה ידיהם

ולרפ"ש הרב אליעזר בן מרים בתושח"י

הרב יצחק יעקב בן שנדל יפה בתושח"י

והרב אברהם בן שרל-שרה בתושח"י

והרב חיים בן שרה בתושח"י

והרב צבי יהודה בן פסיה בתושח"י

והחתן איתי בן אסתר בתושח"י

ולע"נ הרה"ג ר' אברהם יצחק בן חיים עזרא ברזל זצוק"ל מר"י מיר נבל"ע ב'י' אדר תש"פ

הרב בנימין בן ר' שלמה זלמן אפרים מצגר זצוק"ל נלב"ע ח' אב תשע"ט

ורעייתו מרת לאה בת ר' שאול מצגר ע"ה נלב"ע כ"ד אדר א' תשע"ט (שנפטרו ללא זרע)

ואפרים בן רימה ע"ה נלב"ע י"ב טבת תש"פ

ניתן לקבל את העלון במיל: 4157546@gmail.com

אפשר לבקש גם בפלאפון אבל רק בין הסדרים **0534157546**

ניתן להוריד את העלון באתר דרשו, ביום חמישי. הדרכה: לדרשו ובוחרים הורדת עלונים לחפש עלון בשם פנינים נפלאים, (לעלון קוראים פניני הפרשה – פנינים נפלאים).

פניני הפרשה

פנינים נפלאים לפרשת כי תשא

גליון מס' 226

שנלקטו ע"י הרב אברהם פוליאס

כי תשא את ראש בני ישראל לפקדיהם ונתנו איש כפר נפשו לה' בפקד אתם ולא יהיה בהם נגף בפקד אתם (פרק ל' פסוק י"ב)

למה כתוב כי תשא ולא כתב כי תפקוד כאומרו במטה לוי (במדבר ג' ט"ו)? ועוד למה כתוב את ראש ולא הספיק לכתוב כי תשא את בני ישראל, שאין לומר שלא יצו ה' למנות אלא לראשים כי הענין יכחיש זה? ועוד למה כתוב לפקדיהם?

וביאר האור החיים על פי דברי חז"ל כי החוטא גורם בחטאו כפיפת ראשו כי בחינת הרע מהותה היא אל ארץ תביט כי שפלה היא ובחינת הקדושה היא נשיאת ראש והרמת המהות והאיכות, ותמצא שכתב הכתוב (בראשית כ"ג י"ז) ויקם שדה עפרון, ודרשו חז"ל (ב"ר פנ"ח) קימה היתה לו, והנה היות שמצוה זו באה אחר מעשה העגל וכמו שדייק הכתוב באומרו ונתת אותו על עבודת אוהל מועד ואמרו זכרונם לברכה (רש"י) שמכאן שנצטוו למנותם אחר מעשה העגל, והוא מה שאמר כי תשא לשון נשיאות ראש על דרך האמור (בראשית מ' י"ג) ישא פרעה את ראשך שהוא לשון מעלה, שתשא ראש בני ישראל שראשם נמוך לצד חסרונם במעשה העגל, והוא האמור לפקודיהם על דרך שאמרו (במדכר ל"א מ"ט) ולא נפקד ממנו איש ואמרו חז"ל (שבת ס"ד.) שלא נמצא בהם אדם שחטא, ונתנו איש כופר נפשו לה' אשר חטא על הנפש, בפקוד אותם פירוש כמשמעו, וטעם שאומרו ונתנו בתוספת וא"ו לצד שצריך קודם הכרת החטא כי לא טוב עשה וחטא בנפש ואחר כך יתן כופר נפשו לה'.

ועוד פירש באומרו לפקודיהם וכו' שאין לך רשות למנותם אלא לסיבת פקודיהם פירוש לצד חסרונם אם נחסרו מהם ותרצה לעמוד על הנשארם או שנכנסו בגדר הכנת החוסר כאמרו (במדבר שם) עבדיך נשאו את ראש וכו' לצד שירדו למלחמה או לסיבת צורך המספר לערוך מלחמה עם אויב וכדומה, ובא לשלול שאין למנותם בלא סיבה כלל, ואומרו ונתנו בתוספת האות ו' להיות הדבר תנאי נוסף על תנאי ראשון שצריך לפקודיהם עוד צריך לתת איש כופר וכו', ודבר זה אינו נוהג אלא לאותו זמן שהיו ישראל חייבים על העגל אבל לדורות אין צורך בנתינה.

שם:

למה כפל לכתוב פעם נוספת בפקוד אותם?

וביאר האור החיים לצד שבאה המצוה על זמן שהיו חייבים לשמים לסיבת עון העגל יאמר שבזמן אחר כשירצה למנות אין קפיידא בדבר ויכול למנותם אחד אחד לזה אמר ולא יהיה בהם נגף בפקוד אותם ריבה מנין אחר זולת הראשון שגם עליו באה האזהרה שאם יפקוד יהיה בהם נגף, ועוד ירצה על זה הדרך כי מלבד שבנתינה הם מכפרים על נפשם עוד ולא יהיה בהם נגף בסיבת פקוד אותם, וממוצא דבר אתה יודע כי המנין מצד עצמו יסובב הנגף.

זה יתנו כל העבר על הפקדים מחצית השקל בשקל הקדש עשרים גרה השקל מחצית השקל תרומה לה' (פרק ל' פסוק י"ג)

מה הטעם שגזר הקב"ה דוקא על נתינתה של מחצית המטבע?

וביאר המהר"ש אלקבץ כי דבר זה בא ללמד על יחס האחדות שבין בני ישראל ובל יעלה על הדעת כי יכול האדם להפרד מחבירו ולחיות את חיו שלו שכן כל אחד בפני עצמו אינו אלא מחצית ואינו יכול להגיע אל השלמות אלא בהתחברו עם חבירו וגוף יהודי נפרד ואינו עם שאר אחיו הרי הוא כחצי גוף.

ועוד ביאר מקדש מרדכי שרמז רמזה התורה במחצית השקל כי אין אדם מת וחצי תאותו בידו ולעולם אין אדם שבע בעיני העולם הזה ומי שיש לו מנה רוצה מאתיים ומי שיש לו מאתיים רוצה

ועשית כיוור נחשת וכנו נחשת לרחצה ונתת אותו בין אהל מועד ובין המזבח ונתת שמה מים
(פרק ל' פסוק י"ח)

למה נסמכה פרשת הכיור לפרשת שקלים?

וביאר רבינו בחיי מפני שהיו מי הכיור מרבים הגשמים והשקלים היו הצדקה ובזכות הצדקה הגשמים מתרבים ובבטולה נעצרים וכן דרז"ל אין הגשמים נעצרים אלא בשביל פוסקי צדקה ברבים ואינם נותנים שנאמר נשיאים ורוח וגשם אין איש מתהלל במתת שקר.

ורחצו אהרן ובניו ממנו את ידיהם ואת רגליהם (פרק ל' פסוק י"ט)

למה הוסיף את המילה את בין ידיהם לרגליהם?

וביאר האור החיים שנתכוון לומר שאין רחיצה לידיים בלא רגלים ולא לרגלים בלא ידיים ולזה הוסיף את המילה את, פירוש עם ידיהם רגליהם ועם רגליהם ידיהם והם דברי חז"ל בזבחים (י"ט): שצריך לקדש ידיים ורגלים כאחד.

ומשחת בו את אהל מועד ואת ארון העדת (פרק ל' פסוק כ"ו)

למה בכל הפרשה כתוב הרבה פעמים תיבת את ויש מהן בציר"י ויש מהן בסג"ל?

וביאר בספר טעמא דקרא שדבר שהוא בפני עצמו כתוב בציר"י ובדבר שיש לו שייכות עם דבר אחר כתוב בסג"ל וכגון את אהל מועד כתוב בציר"י כי הוא דבר בפני עצמו אבל את הארון לעדות ואת הכפורת כתוב בשניהם בסג"ל כי הארון והכפורת שייכי האדדי וכן ואת כל כלי האהל כתוב בציר"י כי זה דבר בפני עצמו ומה דכתוב ואת השולחן ואת המנורה בשניהם בסג"ל הוא משום דדין המנורה להיות נוכח השולחן.

ראה קראתי בשם בצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה (פרק ל"א פסוק ב')

למה קראו בשם בצלאל?

וביאר האור החיים שיכין לומר שיראו רמז הענין בשמו ושם אבותיו, בצלאל שעשה צל לאל, בן אורי שעשה מקום לאשר אור לו, בן חור שעשה ישראל בני חורין מעון העגל כמאמר חז"ל (שמו"ר פנ"א) בפסוק משכן העדות עדות לכל שנמחל להם עון העגל הרי שנרשם בו הדבר בשמו ושם אבותיו.

שם:

למה כתוב ואמלא בתוספת האות ו'?

וביאר האור החיים לומר שמלבד זו עוד אני מוסיף בו מלאי מהחכמה, ואומרו בחכמה ולא אמר חכמה, ואולי שיכוין על פי דברי חז"ל (ברכות נ"ה). בפסוק (דניאל ב') יהב חכמתא לחכימין שאין הקב"ה נותן חכמה אלא למי שיש בו חכמה וכו', והוא שאמרו ואמלא וכו' בחכמה שיש בו אוסיף למלאותו יותר וכן בתבונה.

ויאמר ה' אל משה לאמר (פרק ל"א פסוק י"ב)

צריך לדעת למה כתוב כאן ויאמר?

וביאר האור החיים שכתוב במכילתא שאמרו ויאמר ה' למשה לאמר לא על ידי מלאך ולא על ידי שליח, וצריך לדעת מה נשתנה פסוק זה לדרוש בו כן ויותר נכון היה לכתוב את הדברים בוידבר האמור הראשון בתורה, ואולי שהרגישו מקושיתנו ואמרו כי ויאמר לשון מעלה על דרך אומרו (ישעי' ג') אמרו צדיק כי טוב ומה היא המעלה שאמר ה' אליו בלא אמצעי, ובסמוך יתבאר הטעם באופן אחר.

ואתה דבר אל בני ישראל לאמר אך את שבתתי תשמרו כי אות הוא ביני וביניכם לדרתיכם
לדעת כי אני ה' מקדשכם (פרק ל"א פסוק י"ג)

צריך לדעת למה כתוב ואתה מה שאינו רגיל לומר בשאר מצות, ועוד תוספת האות ו' עוד למה

כפל לכתוב דבר אל בני ישראל לאמר והגם שפירשתי בתחילת פרשת תרומה כי צריך לומר דבר ולא תספיק לאמר לבד, כאן הוסיף לומר תיבת לאמר פ"ב מלבד לאמר ראשונה? עוד צריך לדעת למה כתוב אך, ואומרו שבתותי לשון רבים?

וביאר האור החיים שרבותינו ז"ל דרשו בפרק כלל גדול (ס"ט). שבא ליתן שמירה אחת לשבתות הרבה עין שם, ובמקום אחר (מכילתא) דרשו שבתותי להביא דברים שהם משום שבות, ונראה לפרש הכתוב וקודם נעמוד על כוונת תיבת אך את שבתותי ונעלה דרך שם להשכיל אומרו ואתה ותוספת לאמר, ויתבאר על פי מה שאמרו רבותינו ז"ל (שבת קכ"ט). שמחללים את השבת לצורכי חולה שיש בו סכנה ולכל פקוח נפש וכדומה, והוא מה שרמז באומרו אך את שבתותי פירוש יש מציאות שאין לך לשמור שבת, ודקדק באומרו את שבתותי לכלול כל הנקרא שבת בין שבת בראשית בין יום הכיפורים בין שאר מועדות למלאכות האסורות בהם, גם לרבות אפילו שבת אחר שבת אם עדיין הוא מסוכן לא יאמר אדם כבר חללתי עליו שבת אחת אלא הרי הוא בהיתר עד שיצא מהסכנה, ועוד נתכוון לרמוז ענין אחד שהעלו רבותינו ז"ל (יומא פ"ד): והוא שאם אמדוהו לחולה שיש בו סכנה שצריך לעשות לו רפואה ידועה שיש בה מלאכת שבת ח' ימים אין אומרים שלא לחלל אלא שבת אחד אלא יעשה מיד אף על פי שמחללין ב' שבתות על כך, והוא שכתוב אך את שבתותי.

ושמרתם את השבת כי קדש הוא לכם מחלליה מות יומת כי כל העשה בה מלאכה ונכרתה הנפש ההוא מקרב עמיה (פרק ל"א פסוק י"ד)

צריך לדעת למה חזר לצוות על שמירת שבת ולתת טעם חדש כי קודש?

וביאר האור החיים שנראה כי לפי שקודם להתיר חילול שבת לחולה כמו שפירשנו בפסוק שלפני זה וחש שיטעה הטועה כי לגבי חולה זה נעשה שבת חול ויש לחללו אפילו לפרטי הרפואה שאין בהם פיקוח נפש תלמוד לומר "ושמרתם את השבת כי קודש הוא" פירוש בקדושתה עומדת לכל שאר הפרטים שאין בהם פיקוח נפש.

עוד יתבאר על פי מה שאמרו חז"ל (מנחות ס"ד). ואמדוהו לב' גרוגרות וכו' והיו ב' עוקצים א' יש בו ב' גרוגרות ואחד יש בו ג' לא יכרתו אלא עוקץ שיש בו ב' ולא שיש בו ג' ע"כ, והנה בבחינת המעשה אשר יעשה האדם אחד הוא בין אם יכרות בעל ב' או בעל ג' אבל בערך מעשה הנעשה בשבת ישתנה היות כריתת ב' לכריתת ג', והוא אומרו "ושמרתם את השבת" פירוש שלא יהיה נעשה בה דבר מלאכה שאין צורך בו לאותו חולה "כי קודש היא" תלה הדבר בשבת ואם כן כשיכרתו עוקץ שיש בו ג' ואינו צריך אלא לב' נמצאת שבת מחוללת בערך הג' וזה היא חילול קדושתה כי גם בערך חולה זה שיש בו סכנה עומדת שבת בקדושתה.

שם:

מה הטעם דלכך יומת כי כל העושה ונכרתה הא הרבה חייבי כריתות שאין בהן מיתה וכן יש הרבה חייבי מיתה שאין בהן כרת?

וביאר בספר טעמא דקרא על פי הגמ' בשבת (ע). מחלליה מות יומת התורה ריבתה מיתות הרבה (דהיינו קרבנות הרבה) על חילול ה' (כגון שגגת מלאכות) ופריך האי במזיד כתיב אם אינו ענין למזיד דכתיב כל העושה בו מלאכה יומת תנהו ענין לשוגג ומאי יומת יומת בממון (בהרבה קרבנות) ואם כן האי קרא בשוגג מיירי לענין קרבנות ושפיר יהיב טעמא כי כל העושה בו מלאכה ונכרתה וממילא חייב קרבן דכל חייבי כריתות חייבין בקרבן.

שמר לך את אשר אנכי מצוך היום הנני גרש מפניך את האמרי והכנעני והחתי והפרזי והחוי והיבوسی (פרק ל"ד פסוק י"א)

למה לא חשיב גרגשי ואי משום שגרגשי פינה והלך לו לאפריקי (ירו' שביעית פ"ו ה"א) ולא הרגוהו מכל מקום הקב"ה גרשו מלפנינו?

וביאר בספר טעמא דקרא דלשון גירושין לא שייך רק אם ברח בעל כרחו אבל גרגשי שפינה